

Stockholm 2024-04-29

Vår ref

Björn Oscarsson Gardbring

ÖVERSIKTLIGT PM AVSEENDE MARKMILJÖ INOM NÄLSTASTRÅKET KVARTER B, STOCKHOLMS STAD.

JM AB
2024-04-29

Björn Oscarsson Gardbring
JM AB

JM AB (publ)
Koncernstab Verksamhetsutveckling

Postadress 169 82 Stockholm
Besöksadress Gustav III:s Boulevard 64, Solna,
Internet www.jm.se

Telefon 08-782 87 00
Telefax 08-782 86 00
Org. nr 556045-2103

Bankgiro 197-1662
Plusgiro 19 71 66-2
Säte Stockholm

1 Inledning och syfte

Syftet med denna PM är att översiktligt undersöka, beskriva och bedöma risker för potentiella föroreningar i mark och grundvatten inför detaljplaneskedet. Denna skrivelse är en skrivbordsstudie och baseras på historiska inventeringar och arkivsök. Inga markundersökningar har utförts med avseende på markmiljö inom det nu aktuella området.

2 Områdesbeskrivning

Planområdet omfattar cirka 17 hektar och ligger i stadsdelarna Nälsta, Vinsta och Vällingby. Området ligger både öster och väster om Vinstavägen. Det angränsar i öster till Nälstastråket, i norr till villabebyggelse i Nälsta och i söder till Vinsta Gård och Skattegårdsvägen. Planområdet är i dag allmän platsmark/parkstråk med stora öppna gräsmattor och utgör en entré till Nälstastråket. Aktuellt område finns markerat med streckad röd linje i figur 1.

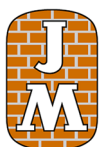

Figur 1 visar en översikt av det aktuella området och en skiss över "Kvarter B" (röd streckad linje). Blå linje visar Nälsta dike. Källa: Google.se

I dag kantas det öppna stråket av bebyggelse. I direkt anslutning ligger främst flerfamiljshus, radhusbyggelse samt områden med villor. I söder avgränsas platsen av en tät skog som också ligger något högre än Nälstastråket. Området har tidigare utgjort av odlingsmark. Genom hela stråket rinner också Nälsta dike (se blå linje i figur 1).

2.1 Underlag

- Översiktligt PM Geoteknik arkivinventering Nälsta Vällingby, Stockholms stad (Tyrens 2023)
- Lantmäteriet, <https://minkarta.lantmateriet.se/>

- VISS Vattenkartan, <https://viss.lansstyrelsen.se/Maps.aspx>
- SGU, Sveriges Geologiska Undersökning, <https://www.sgu.se/>
- Stockholms Stad, Bygg och plantjänsten, <https://etjanster.stockholm.se/Byggochplantjansten>
- PM – Historisk inventering av Vinsta industriområde (Kemakta 2020)
- Länsstyrelsernas EBH-stöd

2.2 Planerad byggnation

Aktuellt exploateringsförslag (Kvarter B, JM AB) innefattar 25–30 radhus direkt norr om Nälsta dike. Nedan i figur 2 visas ett förslag av Kvarter B:s utformning.

Figur 2 visar skiss över förslag "Kvarter B". Källa JM AB

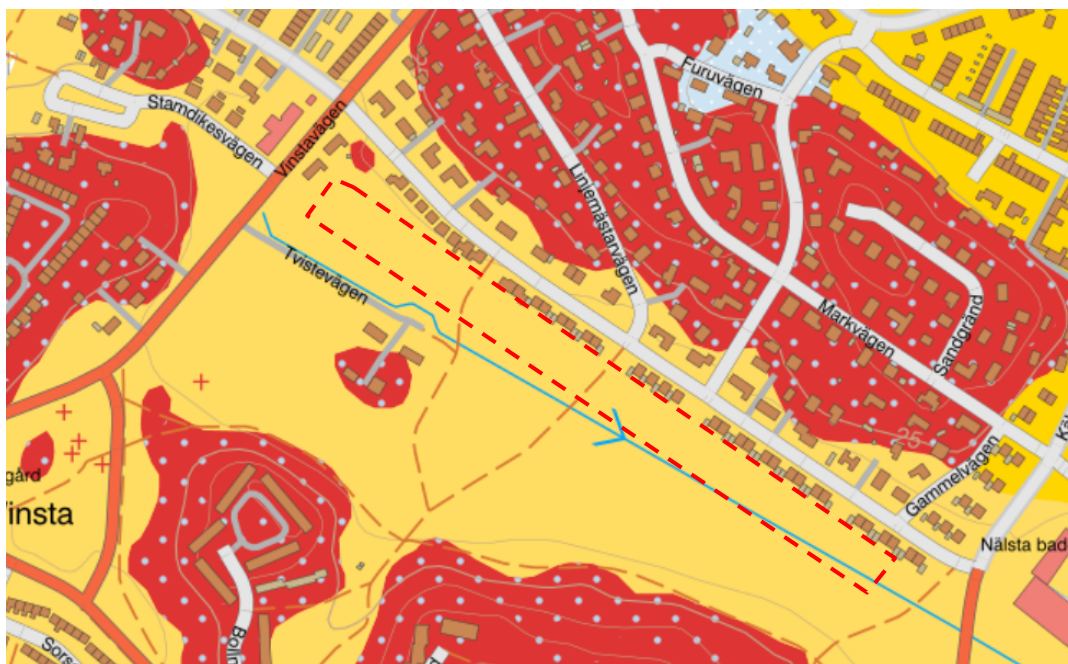
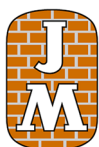
Förslaget innebär att det utöver bostadsbyggnation även ska anläggas gång-och cykelbanor. Byggnationens kommande marknivåer inom området är ännu inte fastställda.

2.3 Geologi & Hydrogeologi

Området är huvudsakligen plant och består till största del av gräsytor. Marknivåerna ligger idag kring +17. Nordöst om området stiger marknivåerna och ligger runt +20. Sydväst om området angränsar Nälsta dike.

Planområdet ingår i Bällstaåns och Strömmens avrinningsområden. Delar av planområdet avvattnas idag till Nälsta dike, medan dagvattnet från andra delar går till Bromma reningsverk och sedan ut i Strömmen. Detta innebär att grundvattnets flödesriktning sannolikt är i nordlig riktning, även om stora lokala avvikelser kan förekomma beroende på de geotekniska och installationstekniska förutsättningarna i området. I figur 3 nedan visas en jord- och bergkarta över aktuellt område från SGU:s kartarkiv.

Figur 3 visar en jord och berggrundkarta. Orange område är jord (postglacial lera) medan röda delar är urberg (överlagrad av morän): Källa SGU 2013

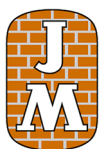
Baserat på tidigare utförda geotekniska borrhningar, geologiska kartor och intilliggande undersökningar, bedöms jordlagerföljden generellt bestå av lera (torrskorpelera överlagrande lera) med en mäktighet på upp till ca 10 m, ovan friktionsjord på berg. Ställvis kan fyllningsjord påträffas i området.

Två grundvattenrör har installerats i området under 1975 och 1979. Sedan dess har mellan 80–100 nivåmätningar utförts i dessa. Grundvattenrörens placering är inom Kvarter B:s västra och östra ände. Information om utförda mätningar i grundvattenrören kan ses i Tabell 1 nedan.

Mätningarna visar att grundvattnets tryckyta som medelvärde ligger 1,1 m respektive 1,8 m under befintlig markyta. Närmast markytan ligger grundvattnet i de västra delarna (där rör 79_529GW är installerat).

Tabell 1 visar en sammanställning av uppmätta max, min och medelnivåer i rör 79_529GW och 75_166GW (mellan 1975 och 2023). Källa: Geoarkivet 2023

Grundvattenrör	Marknivå	Min	Max	Medel	Mätperiod
79_529GW	+18,5	+16,4	+17,9	+17,4	1979-08-22 - 2023-04-05
75_166GW	+18,4	+16,0	+17,0	+16,6	1975-12-16 - 2023-04-27

3

Historik

Det aktuella området har historiskt sett utgjorts av odlingsområde, och senare rekreationsområde. Enligt flygfoto från 1965 (se figur 4) ses indikation på att området kan ha fyllts ut något. Det är inte osannolikt att dessa eventuella massor kan ha kommit från utbyggnaden av Vinsta industriområde, som utvecklades mellan åren 1960–1980. Det är dock mer troligt att massorna är utjämningsmassor inför byggnation av bostadsområdet som ligger söder om Ryttnästarvägen (dessa hus uppfördes mellan 1965 och 1975).

Figur 4 visar ett flygfotografi taget ca 1965. Källa Lantmäteriet

Figur 5 visar ett flygfoto taget ca 1975. Källa Lantmäteriet

Enligt äldre Generalstabskartan (daterad 1919), se figur 6, men även Häradsekonomiska kartan (daterad 1901) visar på att Nälsta dike har runnit genom området. Delar av diket har på senare tid sannolikt lagts i kulvert.

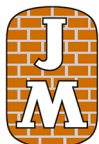
Figur 6 visar Sundbybergs Generalstabskartan från 1919. Källa: Lantmäteriet

4

Föroreningssituation

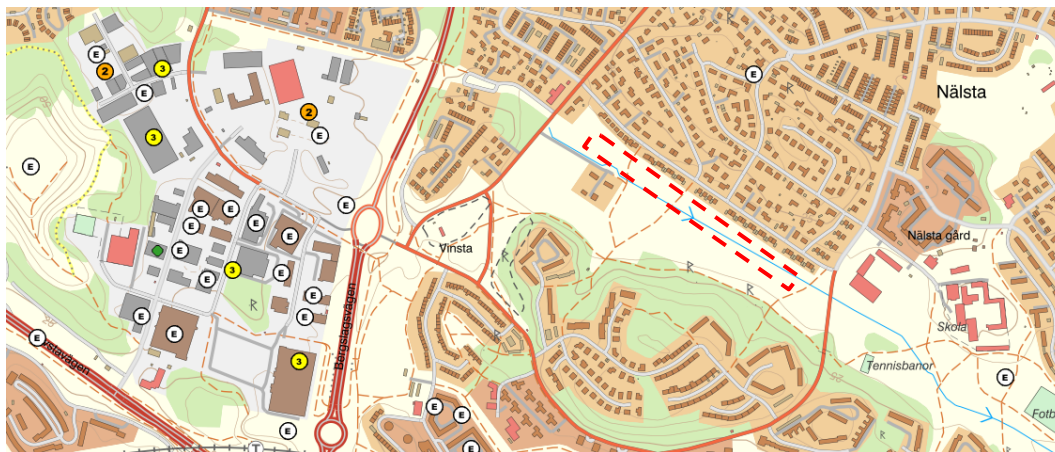
Inga markmiljöundersökningar har utförts inom det aktuella planområdet. Potentiella risker för föroreningar i jord som beskrivs i nedanstående avsnitt utgår ifrån möjlig omgivningspåverkan, historisk användning och tidigare erfarenheter.

Med anledning av den dokumenterade historiska användningen i området är den samlade bedömningen att risken för eventuella föroreningar i jord är liten. Förorening, eller halter över gällande gränsvärden förekommer dock ofta i urbana områden där atmosfäriskt nedfall från

tex regn eller luftburna partiklar kan sprida föroreningar långa sträckor. Det är tex vanligt att parker eller andra gräsytor i urbana områden innehåller PAH-föroreningar (från tex avgaser och förbränning) samt metaller så som tex bly i ytliga jordlager. Det är alltså sannolikt att denna typ av förorening mer eller mindre kan förekomma inom området. Dock brukar denna typ av påverkan vara begränsad och inte kostnadsdrivande.

Enligt Länsstyrelsernas EBH- stöd/inventering finns inga närliggande verksamheter som i hög grad bedöms kunna påverka Nälstastråket. Inga av dessa bedöms heller vara i den direkta strömningsriktningen, även om stora lokala variationer kan förekomma. I figur 7 nedan kan det aktuella området ses markerat med röd streckad linje, i förhållande till inventerade områden (se beteckning 2–3 och E).

Figur 7 visar identifierade potentiellt förorenade områden i Nälstastråket omgivning. Källa: Länsstyrelserna.

Dock finns det ett väl inventerat (Kemakta 2020) och delvis undersökt område mellan 300–500 m väster om Nälstastråket. En del av föroreningar som hanteras här (klorerade lösningsmedel) har en teoretisk möjlighet, om de rätta geologiska förhållandena råder, att påverka djupjord mot berg i delar av Nälstastråket. Risken bedöms dock som liten då det långa avståndet i kombination med att områdena avgränsas av bebyggelse (ink dränering och ledningsdragningar) och att förorening ut med berggrunden måste transporteras vertikalt 10 meter i lera för att kunna påverka bostadshusen,

Utifrån ovan resonemang bedöms inte Nälstastråket vara i behov av en miljöteknisk markundersökning i detalplaneskedet. Inför produktionsstart eller vid framtagande av masshanteringsplan behöver dock markundersökningar utföras i klassificeringssyfte.

En sådan undersökning skulle tex kunna inkludera porgasmätning för att utesluta risk för spridning av lättflyktiga kolväten från Vinstaområdet.

JM AB

2024-04-29